

بر مدار خلاقیت

مهتری نظریان

آموزگار پایه‌ی پنجم، شهر قدس

- اشتیاق، عشق و تعهد؛
- ریسک‌پذیری؛
- کنجکاو عمیق یا پرسشگری؛
- تمایل به شهود ذاتی یا خویشتن‌نگری؛
- تمایل به جمع و برون‌نگری؛
- برخورداری از مجموعه‌ای مشخص از ارزش‌های شخصی؛
- آگاهی از خلاقیت خود.

برنامه‌ریزی برای خلاقیت

فرصت‌های یادگیری بدون پایان را که فضایی برای استقلال و همکاری در یادگیرندگان فراهم می‌کند و مرتبط با دنیای واقعی است، از طریق واحدهای کار گسترده و خلاقانه که شامل موضوعات متعدد می‌شوند در کلاس ایجاد کنید. چنین مشارکت‌هایی می‌تواند یادگیری را غنی کند و انتظارات و دستاوردهای کودکان را افزایش دهد.

ویژگی‌های فردی معلمان خلاق

شناسایی دقیق خصوصیات فردی معلمان خلاق دشوار است؛ اما عناصر مشترک ذکر شده در مورد ویژگی‌های معلمان خلاق در مطالعات متعدد عبارت‌اند از:

مؤلفه‌هایی برای تدریس خلاق

ترویج و توسعه‌ی خلاقیت اصل مهمی است. در نظر گرفتن عواملی که در ادامه می‌آیند، شما را در این مهم یاری می‌کند:

الف) داشتن روحیه‌ی

یادگیرنده‌محور و سازوکار محور

معلمان خلاق تمایل دارند فراگیرندگان را در اولویت بالاتری نسبت به برنامه‌ی درسی قرار دهند. در کلاس‌های درس خلاق، روابط آرام و اعتمادپذیری بین مربی و یادگیرنده حاکم است و عاطفه و احساسات کودکان نقش اساسی در یادگیری ایفا می‌کند. چنین روابطی

خلاقیت بخش اساسی هر آموزش مؤثر است و در هر جایی که هوش انسانی به‌طور فعال درگیر باشد، امکان‌پذیر است. به‌عبارتی هم‌هی زمینه‌های ادراکی کودکان و بزرگسالان را شامل می‌شود. در سال ۲۰۱۲، گروه (دپارتمان) آموزشی ای‌اف‌اس^۱ اذعان کرد که در کنار «بازی و کاوش» و «یادگیری فعال»، سومین ویژگی یادگیری مؤثر «خلاقیت و تفکر انتقادی» است.

آموزش خلاق به‌صراحت یادگیرندگان را به مشارکت تخیلی دعوت می‌کند و ظرفیت‌های مولد، ارزشیابی و مشارکت آن‌ها را گسترش می‌دهد. در این یادگیری از ذهن، بدن، عواطف، چشم‌ها، گوش‌ها و همه‌ی حواس برای رویارویی با یک چالش یا حل یک مشکل استفاده می‌شود. نتیجه‌ی چنین آموزشی در نهایت به تعامل بین معلمان و دانش‌آموزان بستگی دارد و همچنین تحت‌تأثیر وضعیت ذهنی معلم است. معلمان خلاق لزوماً معلمان پرزرق و برقی نیستند؛ بلکه افرادی هستند که از طیف وسیعی از رویکردها برای ایجاد شرایطی استفاده می‌کنند که در آن، خلاقیت دیگران می‌تواند شکوفا شود. آن‌ها خلاقیت خود را می‌شناسند و از آن نه فقط برای علاقه‌مند کردن و مشارکت‌دادن یادگیرندگان، بلکه برای ترویج تفکر و یادگیری جدید استفاده می‌کنند. اعتماد آن‌ها به خلاقیت خودشان آن‌ها را قادر می‌سازد تا داریبست‌ها و فضاهای قوی‌تری را برای رشد عاطفی و فکری به کودکان ارائه دهند. معلم خلاق حالت ذهنی خلاق دارد که از طریق تمرین، کنجکاو شخصی / حرفه‌ای، ایجاد ارتباط، اصالت و خودمختاری آن را به کار می‌برد و توسعه می‌دهد. چنین عملی البته تحت‌تأثیر محیط‌های فیزیکی، اجتماعی، عاطفی و معنوی نیز هست که معلمان و کودکان در آن کار می‌کنند.

عاملیت و استقلال کودکان را به عنوان یادگیرنده پرورش می‌دهد. این روحیه موجب صبر و گشاده‌رویی، تقویت رفتار خلاقانه‌ی کودکان، کنار آمدن با تفاوت‌ها و همچنین تنوع و نوآوری می‌شود. اگر چنین جهت‌گیری شخصی‌سازی را اتخاذ کنید، عزت‌نفس کودکان را شکل و انگیزه و عاملیت درونی آن‌ها را افزایش می‌دهید.

ب) داشتن موضع پرسشگرانه

پرسشگری معلم محوری است برای اندیشیدن کودک. خلاقیت شامل پرسش و تلاش برای پاسخ به سؤالات واقعی است. در آموزش خلاق، معلمان و بچه‌ها باید در فرایند تفکر تخیلی که شامل ایجاد سؤالات چالش‌برانگیز و غیرعادی و ایجاد پاسخ‌های ممکن است، مشارکت داشته باشند.

ج) ایجاد فضا، زمان و

آزادی برای شکل‌گیری ارتباطات

خلاقیت به فضا، زمان و میزانی از آزادی نیاز دارد تا از طریق آن‌ها کودکان این امکان را داشته باشند که با هم درباره‌ی

معانی و احتمالات گفت‌وگو و مذاکره کنند.

د) استفاده از رویکردهای

آموزشی چندوجهی و ذاتی

به نظر می‌رسد استفاده از انواع رویکردهای آموزشی چندوجهی و جابه‌جایی مکرر بین این رویکردها، به شیوه‌ای بازی‌مانند، از یادگیری خلاقانه پشتیبانی می‌کند. بدین منظور از حس‌های ذاتی خود استفاده کنید. به خود اجازه دهید فراتر از طرح درسی بروید که برنامه‌ریزی کرده‌اید و به کودکان اجازه دهید ابتکار عمل را به دست بگیرند و شما را رهبری کنند؛ زیرا چنین خودانگیزگی شما را تشویق می‌کند که از لحظه استفاده کنید و یادگیری عمیق‌تری را تقویت کنید.

ه) ایجاد فرصت توسعه‌ی خودمدیریتی

و دادن بازخورد مداوم

سعی کنید فرصت‌هایی را برای انتخاب و زمانی را برای توسعه‌ی مهارت‌های خودمدیریتی در کودکان فراهم کنید تا بتوانند به‌طور مستقل عمل کنند. مشارکت یادگیرندگان را می‌توان با تکیه بر علاقتشان

و درگیر کردن آن‌ها در تجربه‌های تخیلی و با ایجاد ارتباط بین یادگیری و زندگی ارتقا داد. توانایی ارائه و دریافت انتقاد نیز بخشی ضروری از خلاقیت است و شما باید ارزشیابی خود را از طریق بازخورد حمایتی و صادقانه ارتقا دهید.

و) توانمندسازی کودکان برای ریسک‌پذیری

ریسک‌پذیری عنصر جدایی‌ناپذیر خلاقیت و یکی از مواردی است که شما باید آن را الگوسازی و پرورش دهید. کودکان نیز باید احساس کنند از آن‌ها حمایت می‌شود؛ زیرا آن‌ها در زمینه‌های امن و غیرقضاتی ریسک می‌کنند.

ز) ایجاد محیط‌های احتمالی

ممکن است شما به مدرسه‌ای رفته باشید که در آن خلاقیت برنامه‌ریزی و پرورش داده می‌شود. چنین مدرسه‌هایی ویژگی متمایزی دارند که بر رفتار، روابط، محیط فیزیکی و اخلاقی و برنامه‌ی درسی تأثیر می‌گذارد. فضای این مدرسه‌ها مملو از ایده‌ها و تجربه‌ها، منابع و انتخاب‌هاست و همچنین زمانی را برای آرامش فیزیکی، مفهومی و احساسی ارائه می‌کند.

ح) محیط اجتماعی و عاطفی

بسیاری از محققان استدلال کرده‌اند که بین احساس رفاه و مشارکت در اعمال خلاقانه ارتباط وجود دارد. تحقیقات جدیدتر در علوم اعصاب‌شناختی و روان‌شناسی مثبت نشان داده است که وضعیت بهزیستی باعث ارتقای شرایط بهینه در ذهن و بدن می‌شود و روابط سازنده و ایمن را تضمین می‌کند. ریسک‌های خلاقانه و پیشرفت در یادگیری به‌شدت به فضای پذیرش و امنیت بستگی دارد. به‌طور گسترده، رفاه کودکان برای حمایت از خلاقیت آن‌ها امری مهم شناخته شده است.

پی‌نوشت

1. EFS

منبع

1. Cremin, T and Barnes, J (۲۰۱۸). Creativity and Creative teaching and Learning. In: Cremin, T. and Burnett, C. eds. Learning to Teach in the Primary School (۹th edition).

